

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunnan kokous

Teams-kokouksena

Aika: 5.10.2021 klo 12–13.45

Läsnä:

Anna Katajala, Pohjois-Pohjanmaa
Arja Kumpu, Kymenlaakso
Elina Pajula, Pohjois-Karjala
Heli Laurikainen, Kanta-Häme
Juho Heikka, Etelä-Karjala
Marja Manninen, Uusimaa
Mikko Karinen, Pohjois-Savo
Milja Karjalainen, Satakunta
Minna Tuomenharju, Kainuu
Niina Turunen, Etelä-Savo
Nina Lindberg, Pirkanmaa (myös Niina Salo-Lehtinen)
Riitta Vatanen, Etelä-Pohjanmaa
Sirpa Nevasaari Keski-Pohjanmaa
Sirke Salmela, Varsinais-Suomi
Tiina Sivonen, Keski-Suomi
Markku Pulli, Pohjanmaa
Veli-Matti Ahtiainen, Lappi

Puheenjohtajana toimi Veli-Matti Ahtiainen ja sihteerinä Elina Pajula

1. Kokouksen avaus

- pj Veli-Matti Ahtiainen avasi kokouksen

2. Verkostojärjestöjen roolin merkitys paikallisen vapaaehtoistoiminnan tukemisen kannalta

- hankepäällikkö Sini Lahdenperä, Oikeusministeriö
- Oikeusministeriön **Vapaa! – Fri! -hankkeessa** selvitetään toimia vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi ikääntyvässä yhteiskunnassa

Hankkeen tausta

- Liittyy sosiaali- ja terveysministeriön koordinoimaan kansalliseen ikäohjelmaan 2030
- Toteuttaa oikeusministeriön koordinoimaa kansallista demokraatiohjelmaa 2025
- Hankkeen toimikausi 16.2.2021-31.12.2022
- Raportointi kansallisen ikäohjelman ohjausryhmälle ja toimeenpanoryhmälle
- Vapaamuotoinen yhteistyöryhmä työstää hankkeessa nousevia teemoja

Hankkeen tavoitteet

- Selvitetään lainsäädännölliset, hallinnolliset ja muut esteet
- Tunnistetaan vapaaehtoisten moninaisuus ja erityistarpeet

- Edistetään eri taustoista tulevien yhdenvertaisia edellytyksiä vaikuttaa vapaaehtoistoiminnan kautta mm. lähiympäristöön
- Selvitetään tarve yhteistyörakenteen luomiseksi eri sektoreiden ja toimijoiden yhteistyön syventämiseksi
- Selvitetään parhaita käytäntöjä vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi
- Toteutetaan viestintäkampanja

Alkukartoitus toimenpiteiden taustalla

- Hanke käynnistyi ns. alkukartoituksella
 - Tavoitteena hahmottaa lähtökohdat hankkeen jatkotyöskentelylle ja sidosryhmien näkemykset
- Alkukartoituksen osana haastateltiin yhteensä 60 henkilöä 45 eri organisaatiosta
- Haastateltu järjestöjen, Kuntaliiton, kuntien, seurakuntien, oppilaitosten, THL:n ja kyläyhdistysten edustajia sekä tutkijoita

Alkukartoituksen tuloksia:

Esiin nousee runsaasti erilaisia näkökulmia

A. Vapaaehtoistoiminnassa mukana olevat ryhmät

- Haasteet ja tarvittavat kehittämistoimet näyttävät osittain erilaisina riippuen siitä, tarkastellaanko vapaaehtoisia esim. *iän, sukupuolen, yhteiskunnallisen aseman, kielitaidon, kulttuuritaustan* tai vaikkapa henkilön *vammaisuuden* perusteella.
- Erityisesti nousi huomioita liittyen nuoriin, ikäihmisiin, maahan muuttaneisiin ja erilaisen tuen tarpeessa olevien henkilöiden mahdollisuuksiin toimia vapaaehtoisena

B. Vapaaehtoistoiminnan tarkastelu ”yhteiskunnallisissa rakenteissa”

- Valtakunnalliset rakenteet
- Alueelliset- ja paikalliset rakenteet
- Vapaaehtoistointaa organisoivan tahon rakenteet

Valtakunnalliset rakenteet

- Lainsäädännölliset esteet
- Viranomaistieto ja sen saatavuus (suomi.fi)
- Vapaaehtoistointaa koskevien asioiden koordinaatio Suomessa (OM, eduskunta, Kansalaisareena ry, keskusjärjestöt, verkostojärjestöt)
- Vapaaehtoistoiminnan rahoitus
- Päättäjien ymmärtämättömyys vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallisesta merkityksestä

Alue ja paikallistaso

- Kunnan rooli vapaaehtoistoiminnan mahdollistajana
- Alueelliset- ja paikalliset vapaaehtoistointaa tukevat verkostot
 - Verkostojärjestöt ja niiden rooli vapaaehtoistoiminnan edistäjänä
 - Verkostojärjestöjen rooli suhteessa Kansalaisareena ry:n toimintaan
- Verkkoalustat vapaaehtoistehtävien löytämiseksi (vapaaehtoistyö.fi ja toimeksi.fi + muut)

Organisaation näkökulma

- Johtamisen ja koordinaation merkitys
- Ihmisten ajankäytön muuttuminen
- Järjestöjen uudistumistarve toimintaympäristön muutosten myllerryksessä

Mitä seuraavaksi tapahtuu

- a) Kuntapilotit ja verkostojärjestöjen roolin selvittäminen
- b) Loppuraportti

Kuntapilotit

Kuntapilotit käynnistyvät syksyllä 2021

- Tavoitteena edistää kunnan ja sen alueen kansalaisyhteiskunnan välistä yhteistyötä
- n. 20 pilottikuntaa 12-15 eri maakunnasta (Taipalsaari, Isojoki, Kauhajoki, Teuva, Evijärvi, Pieksämäki, Hattula + Janakkala yhdessä, Petäjävesi, Kittilä, Mustasaari Oulu, Tampere, Rauma, Myrskylä, Aura, Mynämäki, Uusikaupunki, Turku)
- Pilottien yhteydessä laaditaan selvitys:
 - Yhteistyön vaikutuksesta vapaaehtoistoiminnan kenttään
 - Verkostojärjestöjen roolista paikallisen vapaaehtoisuuden tukemisessa
- Yhteys hyvinvointialueiden perustamiseen

Verkostojärjestöjä koskevat tutkimuskysymykset

- Mikä on alueellisten verkostojärjestöjen rooli paikallisen vapaaehtoistoiminnan tukemisessa?
- Miten verkostojärjestöt onnistuvat palvelemaan erityyppisiä vapaaehtoistoimijoita?
- Miten toimintaympäristön muutokset ovat vaikuttaneet ja tulevat lähivuosina vaikuttamaan verkostojärjestöjen rooliin Suomessa?
- Miten eri alueilla toimivien verkostojärjestöjen toiminta on rahoitettu ja miten eri alueilla toimivat verkostojärjestöjen edustajat kokevat toimintansa autonomian toteutuvan suhteessa julkisiin avustuksiin, niiden eri lajeihin ja rahoittajan vaatimuksiin?
- Millaiset keinot parantaisivat verkostojärjestöjen hyödyllisyyttä kansalaisyhteiskunnan elinvoiman ja demokratian kannalta?

Hankkeen loppuraportin valmistelu käynnissä

- Kuvataan vapaaehtoistoiminnan kenttään vaikuttavat ilmiöt ja haasteet
- Mukana verkostojärjestöjen rooli
- Tarkoitus järjestää yhteisiä keskusteluja eri teemallisten kokonaisuuksien selvittämiseksi
- Mahdolliset suositukset nostettavaksi STM:n ja/tai OM:n VN-periaatepäätösten laatusuosituksiin

3. Ajankohtaista Järjestöjen sotemuutostuesta

- hankepäällikkö Anita Hahl-Weckström, Soste
- Toimeenpano on käynnistynyt vauhdikkaasti
- Työkaluna Järjestöjen yhteistyön tiekartta (teemat, vaikuttamisen paikat)
- STM yhdyspintatyö: tulossa STM:n ja järjestöjen yhteistyötapaaminen (kutsutaan todennäköisesti verkostojärjestöjen edustajat ja neuvottelukuntien puheenjohtajat)
- THL-yhteistyö: Menossa TulSote täydennyskysely, työstetty yhteinen diasarja, jossa esitellään tulevaisuuden sotekeskusohjelmaa, työkykyohjelmaa ja järjestöjen muutostukea
- Järjestöjen toimintaedellytykset ja kumppanuus kunnissa ja hyvinvointialueilla: neuvoteltu STEAn ja STM:n kanssa, tutkija Janne Haikarilta tulossa kooste ja kysely
- Tilannekuvat: viety viestiä STM:ään, että kysyisivät TulSote-valmistelijoilta järjestöjen mukana olosta eri alueilla
- Kuntaliiton muutostuki kunnissa tehtävään työhön

- Tulevat hyvinvointialuevaalit, tulossa mahdollisesti alueellisia vaalipaneelleja tammikuussa 2022 (Soste)
- Edustuksellisista yhteistyörakenteista alueilla: tutkijan karttakuva päivittyy
- Haussa muutostuen viestinnän yhteinen alueellinen kotipesä

4. Kuulumiskierros, jossa kommentoitiin Sinin ja Anitan puheenvuoroja

- Käytiin läpi maakuntien ajankohtaiset asiat erityisesti siitä näkökulmasta miten järjestöt ovat päässeet mukaan Sote- ja hytetyön valmisteluun
Palautteena vapaaehtoistoimintaan nousi esille:
 - Hyvä, että tehdään selvitystä vapaaehtoistyön roolista; mikä tuleva resurssi ja kapasiteetti
 - Julkisen ja järjestöjen työnjako vapaaehtoistoiminnan koordinoinnissa jälleen ajankohtaista
 - Mikä on verkostojärjestö: näkökulma paikallistoimijoissa ja neuvottelukunnissa
 - Vapaaehtoistoiminnan koordinointi: kuka tästä voi päättää?
 - Konkreettisen vaikuttamisen toive
 - Kuntarahoitus vähenee vapaaehtoistoiminnan tukena
 - Miten Uudellamaalla tavoitettu vapaaehtoistoimijoita?
 - Vapaaehtoistoiminnan järjestämisessä myös kilpailutilanne esim. yksityisen yritystoiminnan kanssa
- Palautteena Järjestöjen sotemuutostuelle
 - STM:n tuleva tilaisuus neuvottelukunnille ja verkostojärjestöille hyvä. On kutsutilaisuus, ei laajaa jakelua
 - Sotokeskus, Työkyky-Järjestöt, kokonaisuus diasarjalle tarvetta

5. Ajankohtaista:

- STEA neuvottelukunnasta: (varsinainen jäsen Veli-Matti Ahtiainen, varajäsenet Milja Karjalainen ja Tiina Sivonen)
 - Uusi neuvottelukunta kokoontunut ja perehdytetty neuvottelukunnan toimintaan ja tulevaan työskentelyyn
 - Puheenjohtajana toimii Sari Aalto-Matturi ja vpj Jukka Tahvanainen
- Valtionavustusten uudistamisen toimeenpanosta;
 - Va digi eli valtionavustusten kehittäminen jatkuu toimeenpanona. Tähän valittu ministeriöiden yhteinen työryhmä sekä laajennettu työryhmä, jossa mukana järjestöedustajat. Maakuntien edustajana Elina Pajula. Ensimmäinen kokous 20.10 ja työryhmän työtä esitellään seuraavassa neuvottelukunnassa.
- **Maakuntien videokampanjasta**
- Valmistelutiimi: Ville Moilanen, Laura Meriluoto, Nina Lindberg, Elina Pajula, Anne Pyykkönen, Ari Harakka
- **Vaikuttamisen kohderyhmä:** Tulevat päättäjät
- **Vaikuttamisen tavoite:** Tuoda esille järjestöjen ja yhdistysten merkitys ihmisten elämässä ja saada järjestöt vahvasti mukaan hyvinvointialueiden rakentamiseen sekä toimintaan.

- Tehdään koostevideo kuntavaalivaikuttamista varten etänä kuvatuista haastatteluista., Videolle tulee 3-7 henkilön kommentteja, tekstit myös ruotsiksi
- Videolle tehdään graafinen ilme, että saadaan tasoitettua etänä kuvattujen materiaalien laatueroja
- Video teemoitetaan niin, että jokaiseen teemaan on haastatelluilla omakohtainen kommentti
- Videolle otetaan mukaan järjestötoiminnan laajuutta kuvaavia faktoja, esim. Infografiikkana
- Videon lopussa ohjataan kiinnostuneet verkostojärjestöjen sivuille, jossa on lisätietoa
- **SOME-KUVAT ja kampanja**
- **LASKEUTUMISSIVU: www.verkostojarjestot.fi**
- Sivulla kootusti kaikki tavoitteet ja faktatieto, lisäksi ”työkaluja”, joiden avulla päättäjä pystyy hyödyntämään järjestöjen osaamista, valmiiksi tehtyjä postauskuvia ja -tekstejä ehdokkaiden ja päättäjien hyödynnettäväksi
- **VIESTINTÄOHJEISTUS**
- **AIKATAULU**
- Video ja postausmateriaalit tehdään valmiiksi lokakuun loppuun mennessä
- Laskeutumissivun ensimmäinen versio ja ohjeistus valmiiksi lokakuun loppuun mennessä, sivua voidaan täydentää kampanjan edetessä
- Kampanjointi alkaa marraskuussa
- Tammikuun alussa uusi nosto, kun äänestys lähenee
- Jälkihoitokampanja valituiksi tulleille helmikuussa, kun vaalitulokset on vahvistettu

6. Seuraava kokous Teams-kokouksena 30.11 klo 9-11.00